

Voorwoord

In deze Kinkhoorn kom ik terug op het oudst bekende testament van Ignatius, dat van 1683. Het is niet compleet, er zijn slechts drie pagina's. Waar de rest gebleven is en of er wel meer geweest is blijft in het duister. Dit geeft aanleiding tot speculaties. Maar de drie pagina's bevatten toch enkele bijzonderheden. Ik noem hier slechts het voorkomen van het kind Jacob van Ghemmenich als erfopvolger onder bepaalde omstandigheden. En het verwijzen door Ignatius naar een werk van Hugo de Groot, waarvan het voor de hand ligt dat hij dat, zijnde een hooggeplaatst militair, kende maar dat in verband met een testament niet relevant lijkt.

Bij het samenstellen van de vorige Kinkhoorn was door het onverwachts uitvallen van kopij een leemte ontstaan. Om die in te vullen ben ik toen vervroegd begonnen met mijn plan voor een reeks artikelen over Zweins en de Kingma State op oude kaarten. De hierbij ontstane haast heeft gemaakt dat het verhaal over het vóórkomen van de State in de Atlas Maior niet volledig kon worden. Daarom kom ik er in deze Kinkhoorn op terug.

In verband met de artikelen reeks over oude kaarten en de Kingma State ben ik begonnen met een database waarin ik alle kaarten waarop Zweins of de Kingma State voorkomen verzamel, zodat ik een goed overzicht krijg. Hierbij betrek ik ook de, nog altijd raadselachtige, vermelding van "Kingma" aan de waddenkust.

Ondertussen wordt er gewerkt aan een parenteel van de vier oudste bekende generaties Kingma's. Hierbij worden uitgaande van Jelle Kingum alle zoons, dochters, kleinzons, kleindochters, enzovoort vermeld. Dus wordt hierbij ook de vrouwelijke lijn gevolgd.

Of het zal lukken er in deze Kinkhoorn al wat van te publiceren weet ik op het moment dat ik dit schrijf nog niet.

Kees Kingma, voorzitter

De naam Kingma: reactie.

Op blz. 15 van Kinkhoorn nr. 15 wordt de naam Kingma verklaard. Er is door Herman van Slooten ook al eens een verklaring gegeven. Hij schreef erover in het gedenkboek bij het 100 jarig jubileum van de Kingma's Bank in 1969: "Kingma, lid van de familie". In de inleiding geeft hij een exposé over de oorsprong van de naam Kingma/Kinghum. Hij noemt in dat verband de naam Kinge, een Friese voor-naam en vleivorm van Rinse, wat weer verband houdt met "regin" raad en hiervan een éénstammige verkorting is, aldus H.v.S. Dan kan het nog steeds zo zijn, dat de keuze voor de kinkhoorn als wapenfiguur weer verband houdt met de naam Kingma/Kingum, die ouder zal zijn dan het wapen. Zelf heb ik wel eens gedacht dat de vorm van de terp Kingum ook een verklaring geweest zou kunnen zijn, bijv. een ietwat terrasvormig gelaagde terp. De hoorn komt overigens ook voor in het wapen van het Bildt maar dan met korenaren, die eruit steken, de hoorn des overvloed (www.jabikspaad.nl). Een exotischer verklaring of misschien rijke fantasie is een relatie te leggen met de burcht Kinheim in Kennemerland, de plaats waar Radboud zijn zetel gehad zou hebben. Radboud was een Friese koning rond het begin van de achtste eeuw. Onder zijn bewind bereikte Friesland zijn grootste omvang, strekkend van het Zwin in Zeeland tot de Wezer.

Aan de orde in Kinkhoorn 15 komt ook de registratie van de familieleijn Kingma Makkum in Nederland's Patriciaat (N.P.), ook wel aangeduid als het blauwe boekje. Eind jaren '80 werd de familie op aanvraag al toegelaten, maar van publicatie kwam het nooit. Het is een ongelooflijke berg werk, ondanks onze uitstekende documentatie, al eerder door H. van Slooten gepubliceerd in het Jierboekje fan het Genealogysk Wurkforban in 1952, verder de genealogie, uitgegeven door de Kingma Stichting in 1983 bij Uitgeverij Hollandia en onze archief inventaris uit 1989 van de hand van Mr. D.P. de Vries. N.P. neemt overigens lang niet alles op wat je inlevert en zelf belangrijk vindt. Zo is de hele tak van Gerben Jans, jongere broer

van Hylke Jans en burgemeester te Workum, eruit gevallen, want waarschijnlijk uitgestorven op één ons bekende Duitse, nu in Berlijn levende tak na. Allerlei onvoldoende onderscheidende, maar eigenlijk juist wel aardige functies worden weggelaten. Nadruk ligt op functies in het openbaar bestuur. Overigens, volgens de regel van de redactie van N.P. wordt alleen de afstamming in mannelijke lijn gevolgd. Wij komen dan vanuit Hylke Jans terugkijkend niet uit in Zweins, maar in Gaast, een dorp onder Makkum, waar de in vergelijking met de XVII eeuwse Kingma's van moeders zijde wat minder voorname voorouders van Hylke Jans, ook al schippers, in mannelijke lijn vandaan komen. Dat is dus anders dan in het adelsboek, het rode boekje, waar de familienaam en titel wordt gevolgd, ook als die – althans in het verre verleden - via vrouwelijke lijn worden voortgezet. Maar dergelijke families bezaten dan meestal nog wel het goed met de naam en dat maakt het verschil. Wellicht ook een reden voor Hylke Jans en de zijnen om het al voor hun tijd verloren bezit van Kingma State, toen al Beijma bezit, ter discussie te stellen.

J. Herre Kingma, voorzitter Vereniging Familie Kingma te Makkum

Zweins en de Kingma State op oude Kaarten

– 1-². *De Atlas Maior*.

Kees Kingma

In de vorige Kinkhoorn ben ik wat haastig met een serie artikelen over het vóórkomen van Zweins en de Kingma State op oude kaarten begonnen. Daarom vul ik het eerste artikel nu, na verdere bestudering, aan. Om te beginnen kom ik terug op de vermelding dat de “Atlas Maior” (alleen) in het Latijn uitgegeven is. Want de atlas is ook in het Frans in 12 banden, het Nederlands in 9 banden, het Spaans in 10 banden en het Duits in 9 banden uitgegeven. De latijnse uitgave van de atlas bestond uit 11 banden. De atlas was verdeeld in delen en deze weer in boeken. Maar deze indeling staat los van de verdeling in banden, die uitsluitend met de omvang te maken heeft. Het exemplaar in Tresoor heeft elf banden en moet dus de latijnse uitgave zijn. Niet vreemd voor een geschenk aan een universiteit waar Latijn toen een belangrijke en veel gebruikte internationale taal was. De atlas is geschonken in januari 1711 door Stadhouder Johan

Willem Friso, die er in 1700 en 1701 als aanstaande stadhouder studeerde. Er is een speciale kast voor gemaakt, zie bijgaande foto. Op sommige afbeeldingen van deze kast is op de bovenste plank nog een 12de band te zien. Dat is de ook bij het geschenk behorende hemelatlas van Andreas Cellarius (uitgegeven door J. Janssonius, Amsterdam 1661). Helaas is Johan Willem Friso in het jaar van de schenking in het Hollands diep verdronken, tot treurnis van de academische senaat. Dat laatste wordt ook vermeld op het bovenstuk van de atlaskast evenals de titel van de atlas, de naam van de schenker en zijn wapen. Zijn weduwe Maria Louise van Hessen-Kassel (Marijke Meu) heeft toen gedurende 20 jaar de leiding overgenomen. De prijs van een dergelijke atlas, met de hand gekleurd, was voor de Latijnse uitgave *f* 430. Een ongekleurde versie was *f* 100 goedkooper. Daarmee was de atlas het duurste boekwerk van de 17de eeuw. Een huidig equivalent zou op € 20.000 komen. De marktwaarde is onschatbaar.

De kaart van Friesland in de “Atlas Maior” van Joan Blaeu wordt aangeduid met “Frisia occidentalis” (Westelijk Friesland). De kaart is echter niet gemaakt door Joan Blaeu maar afkomstig van zijn vader Willem Jansz die zich na 1621 Blaeuw en vanaf 1635 Blaeu noemde. Maar hij zou de koperplaat van de gravure in 1630 weer van Jodocus Hondius gekocht hebben die hem in 1629 gemaakt had voor de Mercator-Hondiusatlas maar gebruikt was om losse gravures uit te geven.¹ Willem heeft de naam Hondius vervangen door zijn naam. Een gebruikelijke procedure in die tijd. In de cartouche (versiert kader om een tekst) links onderaan op de kaart, staat in de voet “Amstelodami Guiljem. Blaeuw excudit” (te Amsterdam gaf Willem Blaeuw uit). Verder staan in de cartouche ook de namen “Adriano Metio et Gerardo Freitag”, en daaronder “Auctoribus”(Auteurs). Deze lieden verzorgden een korte tekst in het Nederlands, Frans en Engels die betrekking had op de bewoners van het op de kaart weergegeven land of streek.

Deze teksten luiden als volgt:

‘Heel Vrieslandt, soo wel ’t gene wy nu beschreven hebben, als oock Groeninger-landt, is seer volckrijck, en de inwoonders sijn van oude tijden wonderlijck strijdbaaer, straf, en altijd dappere voorstanders van hare vryheyt geweest. Begeven haer nu ter tijdt veel tot den koophandel en zeevaert, waer toe sy een groote menighte schepen uytreden; sijn behalven dien groote visschers, daer sy mede veel geldts verdienen. Dit volck heeft een geweldigen afkeer en grouwel van overspel en allerhande onkuysheydt.

“All Frisians use the same language. Though this clearly draws heavily on German, it is nonetheless sufficiently dissimilar from the language of their neighbors that it must be judged a language in its own right – for it cannot be understood by non-natives. However, it has such affinity with English that no other language is as close. This is powerful proof that the Frisians originally came from England. Their names also differ entirely from those of other nations, so that they can tell from a person’s name whether he is a native or a naturalized Frisian.”

De Franse tekst is qua inhoud identiek aan de Engelse tekst, of omgekeerd.

¹ P.J. de Rijke, “Hoogetepunten van de Friese cartografie”.

De schaal van de kaart wordt niet aangegeven met de verhouding kaart-terrein, b.v. 1:100.000. Dat werkt niet omdat in die tijd op de kaart met duimen als lengtemaat werd gewerkt en in het terrein met mijlen en die twee hebben geen relatie met elkaar. Er bestonden vele verschillende mijlen maar de meest gebruikte was de Duitse mijl die met een lengte van 7,4 km even groot was als de Hollandse mijl. Met een schaalstok werd aangegeven hoe groot een afstand van een of meer mijlen op de kaart was. Soms ook met twee schaalstokken zoals op de kaart van Friesland, met Duitse mijlen van 7,4 km en Franse van 5,5 km.

De oriëntatie van de kaart was niet altijd met het noorden aan de bovenzijde. Voor een economisch gebruik van het papier werd de afbeelding vaak gedraaid, links of rechtsom soms tot 90 graden. Een kompasroos geeft dan aan waar het noorden ligt, zoals op de kaart van Friesland. Waterwegen zijn op deze kaart veelal aangegeven, landwegen maar weinig. De meren lijken wat klein.

Zweins, hier geschreven als “Sueins” is aangegeven met de afbeelding van een kerkje. De Kingma State en de Herama State zijn aangegeven met de afbeelding van een “Nobel huis”. De weg van

Franeker naar Leeuwarden kruist bij de Kingma State de trekvaart. Maar ook het jaagpad langs de trekvaart is aangegeven.

Detail v.d. kaart “FRISIA OCCIDENTALIS” uit de Atlas Maior.

Genealogie Kingma's tot ± 1700 (1)

In de genealogie zoals hieronder weergegeven, zijn de verschillende generaties aan gegeven met Romeinse cijfers. De gegevens zijn ontleend aan verschillende bronnen: genealogieën van Ruud de Bruijn, Taede Kingma en D.D. Ozinga. Opmerkingen en aanvullingen worden graag ontvangen om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de vroege Kingma's (tj.kingma@planet.nl).

I.1 Jelle KINGUM, eigenerfde, geboren circa 1450 te Zweins, overleden 1514-1538 te op de Kingma Sate te Zweins. In 1413 wordt de sate al aangeduid als Kinghum.

Gehuwd met **n.n.** Overleden vóór 1538, *echtelieden op de Kingma sate 1511, 1514.*

Uit dit huwelijk:

1. **Pieter Jelles KINGUM** (zie II.1).

2. **Pybe JELLESZ** (zie II.3).

3. **Jelle JELLESZ**, overleden voor 1555.

Gehuwd met Houck AERNCKDR, *mogelijk vermeld als echtelieden 1546, hebben geen nageslacht.*

4. **Jelle Kinghemsdr KINGGEMA**, geboren te Sweins. *Jelle Kinghemsdr is eigenaar van land onder Dongum 1514 #reg.nr.476# wasland van haar vader, Jelle Kinggema.*

Gehuwd met **Crispiaan?**

II.1 Pieter Jelles KINGUM, geboren ±1480 te Zweins, op de Kingma-Sate, overleden circa 1556 te Zweins. *Eigenerfde op de Kingma sate, gevolmachtigde van Franekeradeel (1552). In 1511 en 1514 was hij nog geen eigenaar, maar huurder van ca.80p.m.land voor een totaal van 40 florenen en enkele stuivers, zoon van **Jelle KINGUM** (zie I.1) en **n.n.***

Gehuwd circa 1510 met **Nel JANSR**, *echtelieden 1551.*

Uit dit huwelijk:

1. **Jelle Pieters KINGUM** (zie III.1).
2. **Ynte Pietersz KINGUM** (zie III.4).
3. **Claes Pietersz KINGUM** (zie III.6).
4. **Hendrick Pietersz KINGUM** (zie III.8).

N.B. In 1588 wordt ene Tyal Pieters Kingma als moeder van de kinderen van Wybe Tyaerds genoemd, niet duidelijk waar zij past in de genealogie.

II.3 Pybe JELLESZ, geboren 1480, overleden 1538, zoon van **Jelle KINGUM** (zie I.1) en **n.n.**

Gehuwd met **Yesck?** Overleden 1538, *echtelieden 1538*.

Uit dit huwelijk:

1. **Jan PYBESZ**, overleden na 1555
2. **IJsbrant PYBESZ**, overleden na 1555
3. **Jelle PYBESZ**, overleden na 1561
4. **Saecke PYBESDR**, overleden vóór 1561.

III.1 Jelle Pieters KINGUM, geboren circa 1530 te Zweins, overleden 1603-1605, begraven te Dronrijp, *eigenerfde te Zweins op de Kingma sate, heeft land te Schalsum (1572), Dronrijp (1600)*, zoon van **Pieter Jelles KINGUM** (zie II.1) en **Nel JANSDR.**

Gehuwd (1) op 16-03-1551 te Oosterlittens met **Hylck Gerritdr FOGELSANGH**, geboren circa 1535, overleden op 20-06-1570 te Zweins, begraven te Dronrijp, dochter van Gerrits Dyercks FOGELSANGH, huijsman tot Oosterwyerum op Hoochhijem, en **Tyaemck Syeckes AT SMA**.

Gehuwd (2) met **Yda MEYNTESDR**, overleden vóór 1597.

Uit het eerste huwelijk:

1. **Pieter Jelles KINGMA** (zie IV.1).
2. **Inte Jellesz KINGMA** (zie IV.3).
3. **Dirck Jellesz KINGMA** (zie IV.5).
4. **Hendrick Jellesz KINGMA** (zie IV.7).
5. **Jetske Jellesdr KINGMA** (zie IV.10).

III.4 Ynte Pietersz KINGUM, overleden 1555 te Dronrijp woonde "op te Fennen" o/d Dronrijp (1543), zoon van Pieter Jelles KINGUM (zie II.1) en Nel JANSZR.

Gehuwd met **Tryn SANDSTRA KINGEMA**. (wordt ook genoemd **Sjouw CLAESDR..**)

Uit dit huwelijk:

1. **Siuw Yntesdr KINGMA**, geboren 1548 te Dronrijp, overleden op 04-01-1606 te Dronrijp.
Gehuwd met **Folkert Gerrijtsz FOGELSANGH**, geboren 1540 te Oosterwierum Overleden op 14-08-1582 te Dronrijp, zoon van **Gerrits Dyercks FOGELSANGH**, huijsman tot Oosterwyerum op Hoochhijem, en **Tyaemck Syeckes ATSMA**
2. **Gerrolt YNTESZ** (zie IV.13).
3. **Hendrick YNTESZ** gehuwd met **Rinck EPES TOLSUM**, verkopen 1593 twee en een half pondenmate in Tolsum-sate.
4. **Sybolt YNTESZ** (zie IV.14)

III.6 Claes Pietersz KINGUM, overleden vóór 1592 te Dronrijp, zoon van **Pieter Jelles KINGUM** (zie II.1) en **Nel JANSZR**.

Gehuwd met **Taedts RUYRDTSDR**, overleden 1571, *echtelieden Dronrijp 1564, 1571, woonden op Poppinga-satete Dronrijp.*

Uit dit huwelijk:

1. **Ruyrdt Claesz KINGMA** (zie IV.16).
2. **Inte Claesz KINGMA** (zie IV.17).
3. **Jelle Claesz KINGMA**. (zie IV.18)
4. **Anna Claesz KINGMA**.
Gehuwd met **Foppe PHILIPPUSZ**.
5. **Trijn Claesdr KINGMA**.
Gehuwd met **Elingh PIERSZ**.

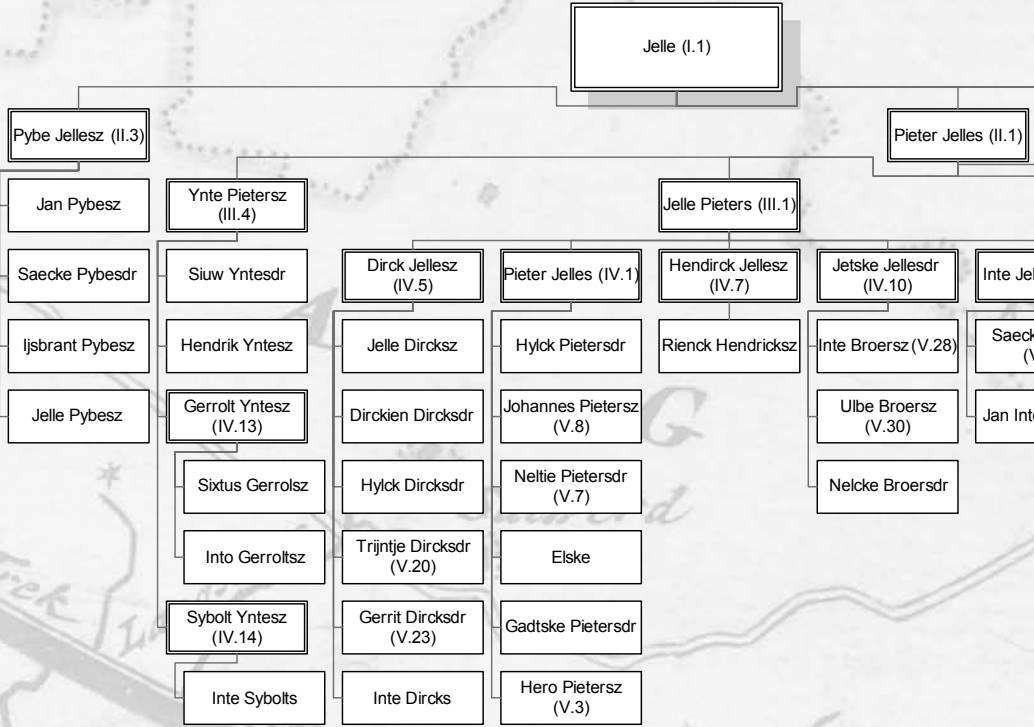
III.8 Hendrick Pietersz KINGUM, zoon van **Pieter Jelles KINGUM**
(zie II.1) en **Nel JANSZR.**

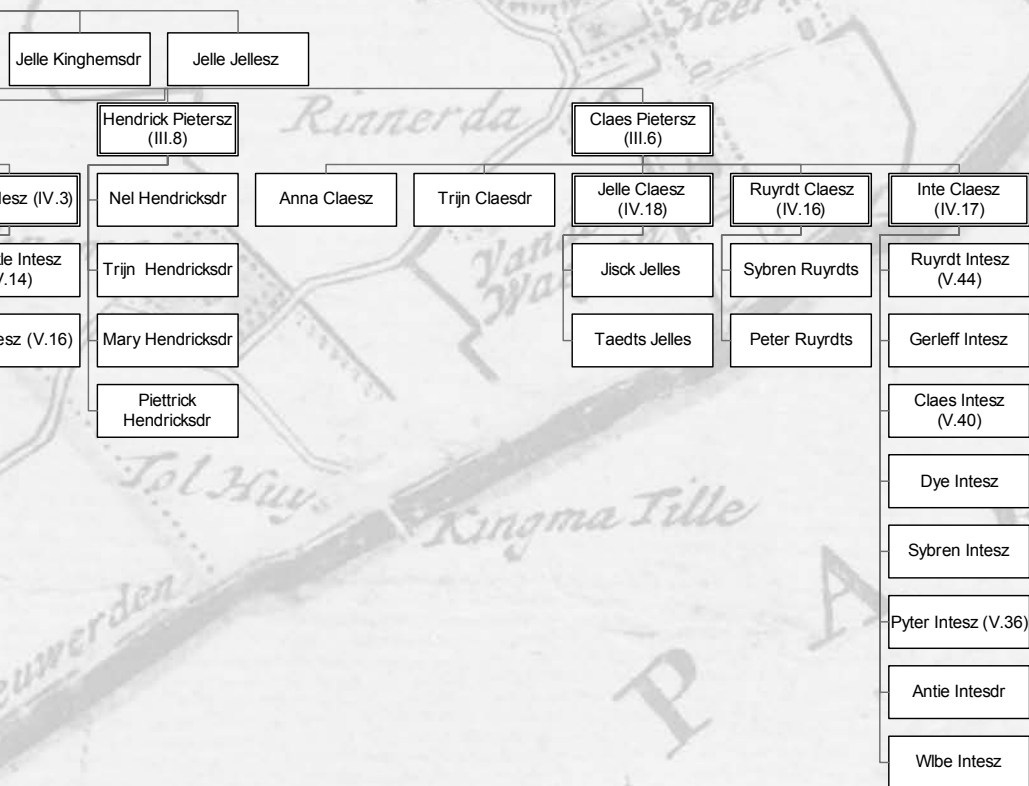
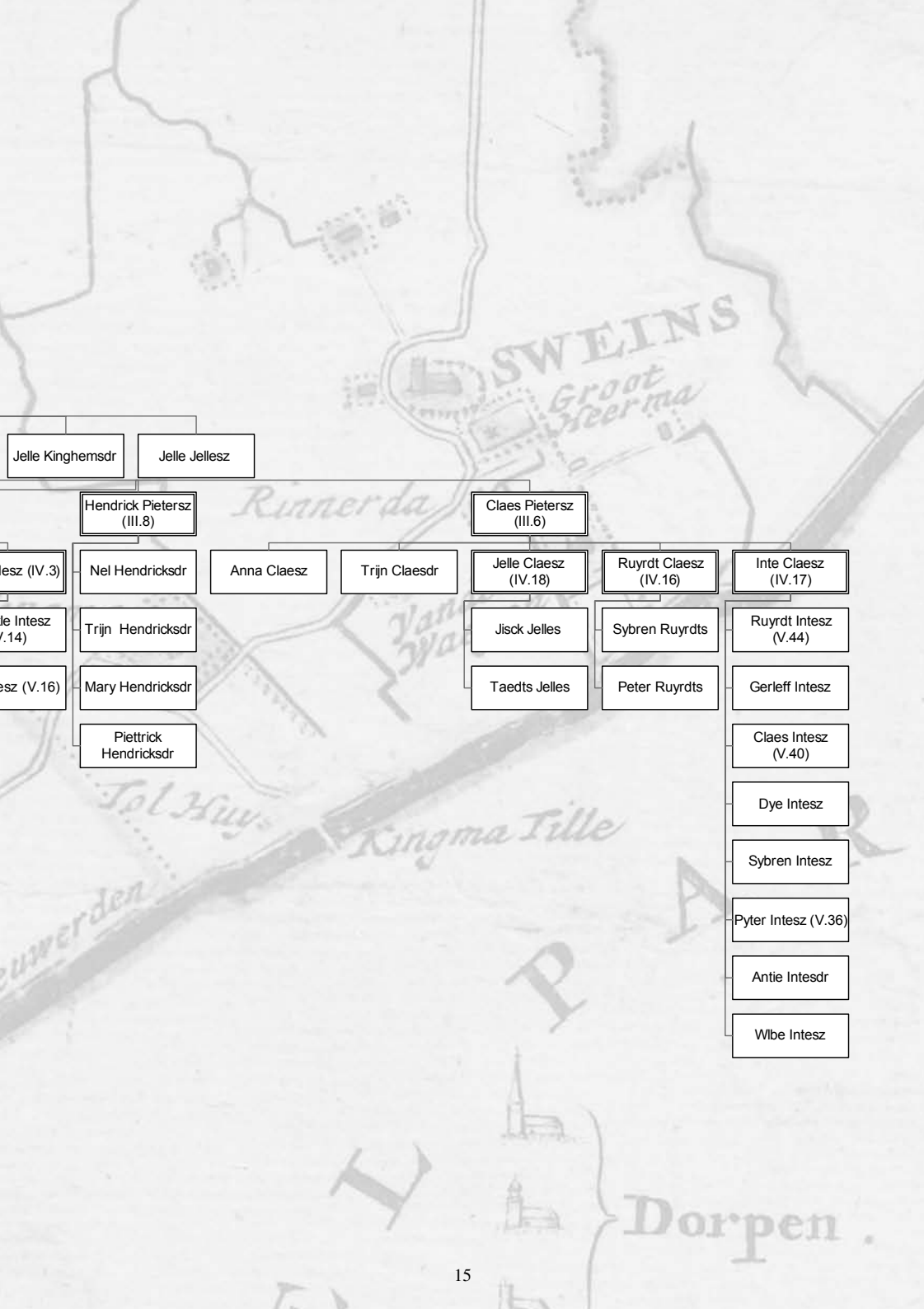
Gehuwd met **Jouck DOUWES**

Uit dit huwelijk:

1. **Mary HENDRICKSDR**, e.l.Marssum 1590.
Gehuwd met **Hoijte HERESZ**, *echtelieden Marssum 1590.*
2. **Trijn HENDRICKSDR.**
Gehuwd met **Eecke JURIANS**, *echtelieden 1592.*
3. **Pietrick HENDRICKSDR**
Gehuwd met **Thomas JANSZ**, *echtelieden 1592.*
4. **Nel Hendricksdr KINGMA.**
Gehuwd met **Egbert HAYESZ**, *echtelieden 1592.*

Grafische weergave vijf generaties uit de Kingma genealogie vanaf Jelle Kingum. Qua geboorte betreft dit de periode van 1450 tot ongeveer 1640

IV.1 Pieter Jelles KINGMA, eigenerfde op de Kingma sate lid van gedeputeerde Staten (1601, 1604), geboren circa 1552 te Zweins, overleden circa 1610 OP Kingma State te Zweins, *Bron: Heringa's uit Djongjum" door JW Heringa, pag.70 en GA Frieslandnr.0046 procuratieboek 22.9.1600#*, zoon van **Jelle Pieters KINGUM** (zie III.1) en **Hylck Gerritdr FOGELSANGH**.

Gehuwd circa 1587 met **Aelcke HERE JELDERTSDR**, geboren circa 1562, overleden voor 1611 te Zweins.

Uit dit huwelijk:

1. **Elske KINGMA**, geboren circa 1588, *#weduwe in 1635#*. Gehuwd 11-1611 met **Ebele JARICHSZ**, boer te Raard, Hal lum, Holwerd en Genum, geboren op 14-06-1588 te Nes
2. **Hero Pietersz KINGMA** (zie V.3).
3. **Neltie Pietersdr KINGMA** (zie V.7).
4. **Johannes Pietersz KINGMA** (zie V.8).
5. **Gadtske Pietersdr KINGMA**, overleden 06-1653. Gehuwd 1631-1636 met **Johannes VOMELIUS**, predikant te Firdgum (1627-1628) te Minnertsga (1628-1653), overleden 12-1653.
6. **Hylck Pietersdr KINGMA**, geboren te Zweins, overleden na 1636, *(weduwe Bolsward 1636)*. Gehuwd circa 1610 met **Pieter Ryurdtz BANTERT**, echtelieden herbergiers St An-naparochie, Bolsward (i.d.Doele) 1625, 1627.

IV.3 Inte Jellesz KINGMA, geboren 1556 te Zweins, overleden op 18-08-1590 te Schalsum, zoon van **Jelle Pieters KINGUM** (zie III.1) en **Hylck Gerritdr FOGELSANGH**. In 1588 boer te Schalsum op Hinxterterpstra-sate.

Gehuwd met **Trijntie Saeckles SANSTRA**, geboren 1562, overleden op 06-05-1623 te Zweins, dochter van **Saeckle** en **n.n.**

Uit dit huwelijk:

1. **Saeckle Intesz** (zie V.14).
2. **Jan Intesz** (zie V.16).

IV.5 Dirck Jellesz KINGMA, overleden voor 1618, zoon van **Jelle Pieters KINGUM** (zie III.1) en **Hylck Gerritdr FOGELSANGH**.

Gehuwd met **Fedtke Pybesdr WYARDA**, overleden na 1618, (*vermeld als weduwe Rauwerd 1613*). *Hij was boer op de Zyaerda-State op Lombersbuyren o.d. Dronrijp, kerkvoogd Dronrijp (1597), Weidum (1602, 1606).*

Uit dit huwelijk:

1. **Jelle Dircksz**, innocent, overleden na 1635.
2. **Trijntje Dircksdr** (zie V.20).
3. **Hylck Dircksz**.
Ondertrouwd op 18-05-1618 te Rauwerderhem met **Bocke AGGESZ**.
4. **Gerrit Dircksz** (zie V.23).
5. **Dirckien Dircksdr**, overleden tussen 1635 en 1639.
6. **Inte Dircks**.

IV.7 Hendrick Jellesz KINGMA, overleden na 1626, zoon van **Jelle Pieters KINGUM** (zie III.1) en **Hylck Gerritdr FO-GELSANGH**. Gehuwd met **N.N. RIENKSDR**, burger te Franeker (22.11.1603), testeert 24.11.1625, Peins 1611/1624, leeft nog 1626. Uit dit huwelijk:

1. **Rienck Hendricksz**, overleden 1635, *juridisch student Franeker 1631, Leiden 1634.*

IV.10 Jetske Jellesdr KINGMA, overleden ±1617 te Wommels, dochter van **Jelle Pieters KINGUM** (zie III.1) en **Hylck Gerritdr FOGELSANGH**. Gehuwd met **Broer GOSSESZ**, boer te Wommels 1605, overleden 1635 te Wommels, *echtelieden Wommels.*

Uit dit huwelijk:

1. **Inte Broersz KINGMA** (zie V.28).
2. **Ulbe Broersz SIPPENS** (zie V.30).
3. **Nelcke BROERSDR**, geboren te Wommels Overleden 1666. Gehuwd met **Frans SAECKESZ**.

IV.13 Gerrolt YNTESZ, drost secretaris Ameland (1591), zoon van **Ynte Pietersz KINGUM** (zie III.4) en **Tryn SANDSTRA KINGEMA**. (?)

Gehuwd met **Tyam Ruyrtdr ATSMA**, dochter van **Ruyrdt Sickesz ATSMA** en **Meyns Sytsedr ADAMA**, *echtelieden* 1583, 1591.

Uit dit huwelijk:

1. **Into Gerroltsz KINGMA**, juridsich student Franecker 15.6.1587 drost secretaris van Ameland, overleden op 22-08-1595, begraaven te Oosterwierum.
2. **Sixtus Gerrolsz KINGMA**, overleden na 1588.

IV.14 Sybolt YNTESZ, zoon van **Ynte Pietersz KINGHUM** (zie III.4) en **Tryn SANDSTRA KINGEMA**. (?). Gehuwd met N.N.

Uit dit huwelijk:

1. **Inte Sybolts KINGMA**, werknemer 's lands fortificatie werken en landgebruiker, overleden tussen 1639 en 1640 te Oosterlittens.

IV.16 Ryurdt Claesz KINGMA, wonende te Oosterwierum, zoon van **Claes Pietersz KINGUM** (zie III.6) en **Teadts RUYRDTSDR.**, overleden tussen 1612 en 1614 te Franeker.

Gehuwd met **Kinsck HOYTEDR**. Echtelieden te Minnertsga 1590; hij wordt genoemd te Oosterwierum in 1608.

Uit dit huwelijk:

1. **Sybren Ruyrds KINGMA**
2. **Peter Ruyrds Kingma**

IV.17 Inte Claesz KINGMA, overleden op 15-12-1603 te Achlum, *mederechter Franekeradeel te Achlum, eigenerfde op de "Stickenberster-sate"*, zoon van **Claes Pietersz KINGUM** (zie III.6) en **Taedts RUYRDTSDR**.

Gehuwd (1) 1597 met **Syucke Rijvertdsdr BANTS**.

Gehuwd (2) met **Ulb Gerlofsdr RISPENS**.

Uit het tweede huwelijk:

1. **Pyter Intesz KINGMA** (zie V.36).
2. **Dye Intesz KINGMA**, geboren 1582 te Achlum.
Gehuwd op 28-02-1608 te Leeuwarden met **Saeck DIRKSDR**, geboren te Oosterwierum *echtelieden Jouwerd 1618*.
3. **Claes Intesz KINGMA** (zie V.40).
4. **Gerleff Intesz KINGMA**, geboren 1587 te Achlum, overleden 1608.
5. **Sybren Intesz KINGMA**, geboren 1590 te Achlum.
6. **Ruyrdt Intesz KINGMA** (zie V.44).
7. **Wlbe Intesz KINGMA**, geboren te Achlum *boer te Dongjum 1640, Arum 1655*.
Gehuwd met **N.N. Taeckledr GRADA**.
8. **Antie Intesdr KINGMA**, geboren te Achlum Gehuwd met **Idske Minnesz HILLEMA**, *biersteker Leeuwarden, burger aldaar 1635, echtelieden Leeuwarden 1636, 1637*.

IV.18 Jelle Claesz KINGMA, overleden 6 april 1612 te Oosterend, zoon van **Claes Pietersz KINGUM** (zie III.6) en **Teadts RUYRDTSDR.** In 1605 te Oosterend op Jellema-sate.

Gehuwd (1) met **Tryn TAECKES**, dochter van **Taecke ATSES.**

Gehuwd (2) na 1605 met **Hack JENCKES**

Uit eerste huwelijk:

1. **Taedts Jelles KINGMA**, geboren rond 1593.
Zij was gehuwd met **Douwe ANDRIES**, koopman, wonende te Djongjum
2. **Jisck Jelles KINGMA**, geboren rond 1596.

Testament van Ignatius van Kingma uit 1683.

Kees Kingma

Dit testament uit 1683 is een voorloper van het eerder besproken grote testament uit 1696 en het aanvullende testament uit 1698. Het begint met de vermelding van de datum waarop het testament gemaakt is: .. *Novembris des jaers sestien hondert ende drie en tachtig*. Hierbij is de dagaanduiding niet aanwezig, maar er is wel ruimte voor gelaten.

Dan verklaart Ignatius dat hij *Brigadier ende Colonel over een Regiment Ruiteren etcetera met rijpen berade ende voorbedagten gemoede sonder iemants inductie¹ ofte perfuasie² gemaekt desen mijne utersten wille bij welke te niete doe alle mijne vorige dispositien met hoedanigen naeme sij mogten sijn benaemt ende met wat clausulen³ sij mogten sijn bevestigt, het zij generael of speciael*. Dit zou kunnen inhouden dat er nog een voorgaand testament of codicil geweest is. Maar het kan ook een standaard formulering geweest zijn om alle niet verwachte mogelijkheden uit te sluiten.

Daarna gaat het als volgt verder: *want ik die mitsdesen revocere⁴ ende verclare bij ende door cragte deses tot mijn Universelen Erfgenaem te institueren⁵ van alle geen uitgesonderde goederen waarmede het God Almagtig belijft heeft mij te segenen oft nog mogte komen te segenen ende die bij mij met de dood mogten werden ontruimt ende nagelaten, mijn welbeminden Neve Zacheus de Ghemmenich Advocaat des Hofs van Friesland, willende ende begerende dat mijn vastigheden⁶ in Franekerdeel gelegen die ik tegenwoordig besit ende namaels nog mogte become sullen erven ende devolveren⁷ op des-sels oudste soon enz.*

¹ *inductie*, aanrading invoering, invoeging, indrang, (Practicyns Woordenboekje).

² *perfuasie*, vroedmaken, aanrading, overreeding, (P.W.).

³ *clausulen*, slot, besluit, grondreedenen, byvoegsel, (P.W.).

⁴ *revoceren*, wederroepen, herroepen, (P.W.).

⁵ *institueeren*, inzetten, onderwijzen, instellen, (P.W.).

⁶ *vastigheid*, onroerend goed, (S.J. Fockema Andreae: woordenlijst bestuurs- en rechtstermen).

Dan wordt de voortgaande erfopvolging geregeld voor alle denkbare situaties. Hierbij verwijst hij, in geval van problemen, als volgt naar een werk van Hugo de Groot: *Want ik om geredenen dit majorraet⁸ ende dese successio linearis cognatica⁹ uit Grotius de jure belli et pacis¹⁰ mij grondig bekennt hebbe ingevoerd begerende dat soo naemaels eenig dispuut mogte komen te ontrijzen over dit vorndeel¹¹ dat alsdan daar na mag worden geregt want ook al de gevallen aldaer gementioneert in desen houde voor geinsereert.¹²*

Verder bepaald Ignatius dat wanneer zijn erfgenaam in het geheel geen opvolger achterlaat *het vorndeel sal komen op mijn susters kindskind Jacob van Ghemmenich ofte sijne descendenten.*

Deze Jacob is een zoon van Paulus van Ghemmenich de broer van Zacheus. Deze kleinzoon Jacob overleed ongehuwd.

Dan volgen enkele bepalingen ter bescherming en instandhouding van de erfenis. Maar de bezitter mag zich er wel *eerlijk en statig van onderhouden*, maar hij mag de erfenis niet met schulden bezwaren. Verder krijgt de erfgenaam de opdracht om binnen drie maanden na kennisname van het overlijden van Ignatius *desen (het testament) in het fideicommissaire registratieboek des Hofs van Friesland met een pertinent inventaris van de bewaarde vastigheden doe aentekenen, maer ook het selve in het hyptheecqboek¹³ van Frankerdeel met het gedagte inventaris document registreren.*

⁷ *devolveeren*, afkoomen, afwentelen, afrollen, (P.W.).

⁸ *majoraet*, onverdeeld familiegoed dat op het oudste familielid moet overgaan, (van Dale).

⁹ *successio linearis cognatica*, cognatus is bloedverwant, kennelijk wordt hier bedoeld: opvolging volgens bloedverwantschap in rechte lijn.

¹⁰ *de jure belli ac pacis*, "Over het recht van oorlog en vrede" het beroemde boek dat Hugo de Groot in 1625 schreef toen hij, na zijn ontsnapping uit Slot Loevestein, in Parijs in ballingschap zat. Hoewel dit werk over Volkenrecht gaat stond er mogelijk ook het een en ander in over erfrecht en erfopvolging.

¹¹ *vorndeel*, voordeel (voordeelsgoederen), inzonderheid fideicommiss, (F.A.w.).

¹² *insereeren*, inzetten, invoegen, inlyven, tusschenvoegen, (P.W.).

¹³ *hypotheecqboek*, deze boeken hebben gefungeerd als openbare registers waarin iedereen een onderzoek kon laten doen naar de schulden ('registraties') van iemand anders, (uit: Friezen gezocht, pag.119).

Dan volgt nog de opdracht aan de *besitters des vorndeels* om elke twintig jaar de inventarisopgave ten overstaan van de Commissaris van het Gerecht van Franekerdeel met de namen *der alsdan tegenwoordige bruikers ende naestlegers*¹⁴ *der beswaerde vastigheden te vernieuwen.*

Aan Jacob van Ghemmenich wordt vervolgens een som van tienduizend caroligulden van twintig stuivers het stuk gelegateerd, *van welke penningen mijn erfgenaem de administratie zal behouden tot het kind zal getrouwt zijn of de volle ouderdom van vijf ende twintig jaeren hebben bereikt, ondertussen jaerlijks tot profijte van het kind uitkerende drie ten hondert*¹⁵ *welke penningen tot het kinds profijt ook sullen oplopen sonder dat deselfs vader daer af iets sal mogen genieten ofte profiteren.*

Tot slot volg dan: *Ende sal het mede in mijn erfgenaems willekeur zijn,*

Hier houdt het testament abrupt op. De vraag is nu: is het testament nooit verder afgemaakt of is het vervolg verloren geraakt?

Verdere navraag bij Tresoar over de laatste mogelijkheid heeft niets opgeleverd. Er voor pleit dat het testament bij een komma in een zin ophoudt vrijwel onder aan een bladzijde. Ergens in de voorbije drie eeuwen zoekgeraakt blijft een reële mogelijkheid.

Voor de eerste mogelijkheid is echter ook wat te zeggen. Het zou een niet afgemaakt concept kunnen zijn. Hiervoor pleit dat voor de dag-aanduiding in de datum op de eerste regel wel ruimte is gelaten maar deze niet is ingevuld. De vellen papier zijn in de lengte dubbelgevouwen en op de rechter helft beschreven. De linker helft is enkele keren gebruikt om tussenvoegingen in de tekst te noteren.

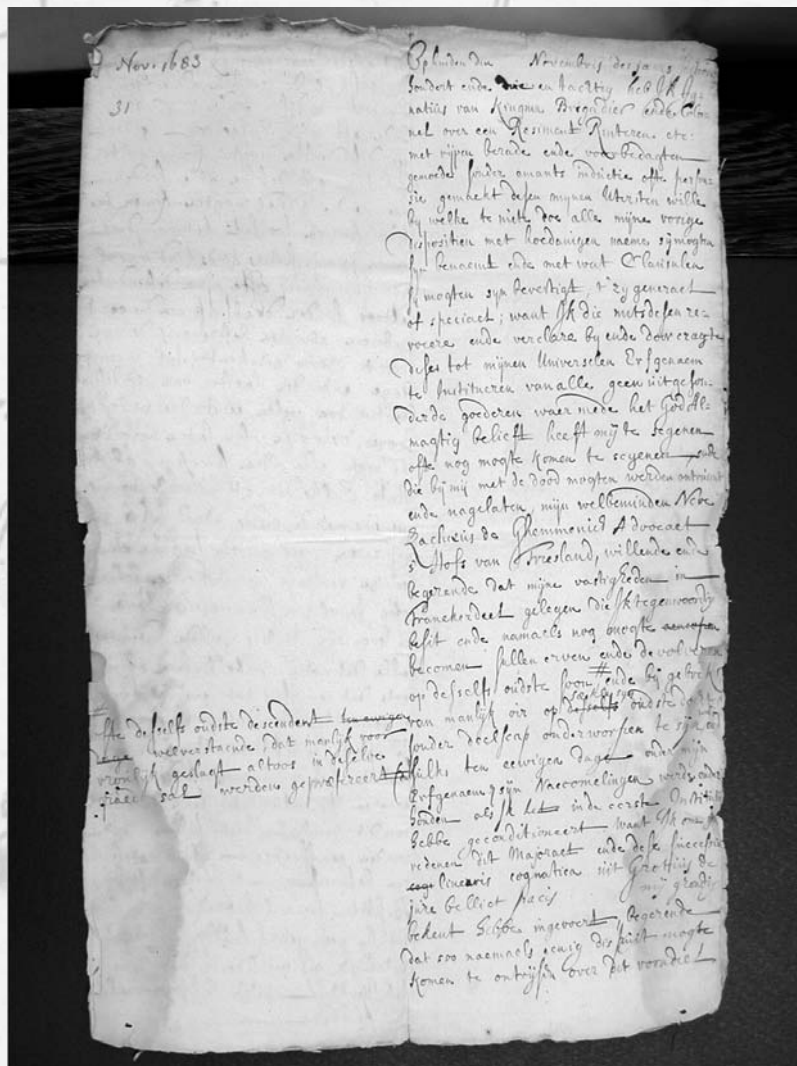
Wat verder opvalt is dat in dit testament Ignatius zich Brigadier en Colonel noemt terwijl hij in de volgende testamenten wordt genoemd als Old Brigadier. In 1683, 62 jaar oud, was hij blijkbaar nog in actieve dienst (bekend is dat in 1688 zijn regiment is opgeheven). Dat

¹⁴ *naestlegers*, burens op de aangrenzende percelen. Op deze wijze werd de plaats van een perceel bepaald bij gebrek aan een Kadastrale registratie.

¹⁵ *drie ten hondert*, dit zal drie procent van de tienduizend caroligulden zijn.

hij tijdens het opstellen van dit testament onverwacht is opgeroepen waarna hij de draad pas veel later weer heeft opgenomen is een reële mogelijkheid.

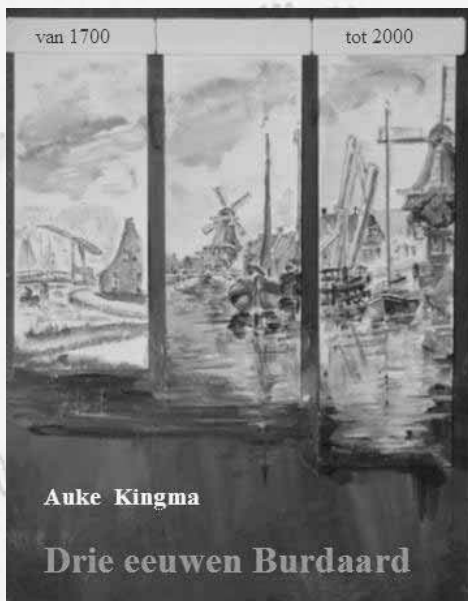
We zullen wel nooit te weten komen hoe het echt zit.

Eerste pagina van het testament van Ignatius uit 1683.

Aankondiging

Drie eeuwen Burdaard komt binnenkort uit

“Drie eeuwen Burdaard” komt eind 2007 uit, als resultaat van ruim 10 jaar onderzoek. Het boek is geschreven door Auke Kingma, de omslag is gemaakt door Joop Bouma. Dit boek is deels een leesboek en deels een naslagwerk. Het ontstaan en de ontwikkeling van het dorp is beschreven vanaf ca. 1700 tot 2000. Alle huiseigenaren en hoofdbewoners over die periode zijn opgenomen. Het boek zal ongeveer 500 pagina's tellen, waarin beschreven 3455 personen met een index.

De prijs van het boek hangt af van het aantal inschrijvingen. Mede met behulp van sponsors wordt verwacht dat de prijs op niet meer dan 25,00 euro uitkomt, exclusief eventuele verzendkosten. Veel mensen buiten Burdaard zijn mogelijk ook geïnteresseerd in hun geboortehuis of de geschiedenis van het dorp en zijn bewoners. Aangezien er veel Kingma's in voorkomen met een overzicht van de verschillende "soorten" zou het interessant zijn voor een aantal Kingma's om in te schrijven. Bestellen kan op www.aldburdaard.nl/hetboek.htm.

Iebeltje Kingma: als ze sprak deed ze dat op rijm

Sommige Kingma's zijn wel heel 'merkwaardig'.

Onder de titel 'Paradijsvogels of zorgmijders?' stond het volgende verhaal in Medisch Contact

Publicatie: Nr. 43 - 28 oktober 2005 in de rubriek NieuwsReflex op pagina 1701.

Wij troffen het indertijd aan in de Kingma Kroniek van de Vereniging familie Kingma en wilden het u niet onthouden.

Bezoekers van het museum Het Dolhuys in Haarlem konden in 2005 aan de hand van fotoreportages in de geïllustreerde pers leren hoe het

grote publiek in de jaren 1925-1970 aankeek tegen zonderlinge kluizenaars. Eén van hen was Iebeltje Kingma uit Bovenknijpe (Fr.), hier op een foto uit 1925. Samen met haar vier witte katten woonde zij in een hokje náást haar oude woonschuit, die op het droge lag en was volgestouwd met rommel en kleren. Zij at uit een pot rijst die zij eens in de paar weken kookte en hulde zich in lompen, hoewel ze genoeg kleren had. En, opvallend: áls ze sprak, deed ze dat op rijm.

Joost Kingma

Vogelzang

Dit voorjaar bezocht ik voor het eerst Fogelsangh State. Een prachtig gerestaureerde buitenplaats, die me onmiddellijk het gevoel gaf dat we dat maar als voorbeeld moeten nemen voor de herbouw van ons eigen slot. Vooral die bel-etage met het souterrain maakt dat het huis een heel eigen trots heeft door de verheven ligging. En die licht gele kleur natuurlijk, prachtig. Met een oldtimer voor de deur die er al een eeuw leek te staan glimmen.

Ik had net mijn foto's genomen of het bij de auto behorende gelukkige bruidspaar kwam uit de tuin om hun voertuig weer te bestijgen. Later sprak ik met de architect, Broor Adema, die erg veel plezier had beleefd aan de restauratie.

Nu hadden we als Kingma's wat met die Fogelsangher's. Zoals we kunnen lezen in de Kingma-genealogie, huwde Jelle Pieters Kingum, geboren rond 1530 in Zweins en overleden ergens tussen 1603 en 1605, eigenerfde te Zweins op de Kingma sate, op 16 maart 1551 te Oosterlittens met Hylck Gerritdr Fogelsangh. Ze hadden samen 4 zonen en een dochter.

Begin september organiseerde de provincie Friesland een voorlichtingsmiddag voor gemeentebestuurders, beleidsmakers en initiatiefnemers over nieuwe landgoederen die het streekplan toestaat als bijzondere vormen van landelijk wonen. Ook wij luisterden natuurlijk nieuwsgierig mee of we wellicht ook in de prijzen kunnen vallen. Ik kan u verzekeren: dat ziet er niet slecht uit. We hebben voldoende grond, we willen niet teveel woningen en we creëren nieuw groen en allure in het buitengebied. Hoop doet leven derhalve. Laten ze nu tot mijn grote vreugde bij de provincie Fogelsangh State in al zijn glorie op de voorkant van de brochure hebben gezet. Het kan niet meer stuk tussen die state, ons en de provincie. Trouwens, het was een erg interessante middag, met 'open space' discussies en veel verschillende visies. Ook wij lieten natuurlijk van ons horen. Immers elk vogeltje zingt zoals 't gebekt is.